

نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران

کوروش فتحی واجارگاه^۱، اباصلت خراسانی^۲، حامد حسن زاده بردر^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۶/۲۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش انجام شده است. این پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی بوده و از نظر هدف در زمره‌ی تحقیقات کاربردی است. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی خبرنگاران شاغل در خبرگزاری‌های داخلی ایران است که جمعاً ۲۲۰۰ نفر می‌باشند. تعداد نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با حجم ۳۳۰ نفر از طریق فرمول کوکران انتخاب و مورد بررسی قرار گرفت. برای گردآوری اطلاعات از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه به روش محاسبه آلفای کرونباخ محاسبه شد که برابر با ۰/۹۶۷ است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده، از روش‌های آمار توصیفی (توزیع فراوانی و درصد و میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون‌های t تک گروهی و t گروه‌های مستقل و تحلیل واریانس یک‌راهه) استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که در حوزه‌ی دانش آشنایی با قواعد تیر نویسی در مصاحبه‌ها، آشنایی با لید و تکنیک‌های لیدنویسی، آشنایی با شیوه‌های گزارش‌نویسی، در حوزه‌ی مهارت سرعت عمل در انتقال اخبار، توانایی انتخاب و تدوین تیر مناسب، توانایی برقراری ارتباط با افراد ذی‌نفع در سازمان‌ها و مراکز مهم و مؤثر در عرصه‌ی خبری و در حوزه‌ی نگرش قدرت تشخیص و تحلیل مباحث روز، قدرت تحلیل جنگ روانی و روش‌های مقابله با جنگ روانی، توانایی ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی خبرهای برتر روز در اولویت نیازهای آموزشی قرار دارند.

در آخر گزارش پیشنهادی مبتنی بر یافته‌های حاصل از تحقیق ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: نیازسنجی، نیازسنجی آموزشی، خبرنگاران، خبرگزاری‌ها، o*net

kouroshfathi@hotmail.com

drkhorasanitr@gmail.com

h.karevan@gmail.com

^۱ - استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسؤل)

^۲ - استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی

^۳ - کارشناس ارشد آموزش و بهسازی منابع انسانی

مقدمه

ایجاد سازمان‌های امروزی و مدیریت اثربخش آن‌ها با استفاده از تئوری سازمان و علم مدیریت شاید بزرگ‌ترین پیشرفت انسان در قرن حاضر باشد؛ به‌همین لحاظ اهمیت پیشرفت مدیریت و شکل‌گیری دانش مربوطه را هم‌تراز پیشرفت‌های شگفت‌انگیز فنی و تکنولوژیکی دانسته‌اند، زیرا پیشرفت‌های فنی بشر خود ناشی از توان او در تشکیل سازمان‌های اجتماعی و کار سازمان یافته است (قربان شیروودی به نقل از پرداختچی، ۱۳۹۰: ۴).

«در جهان تجارت امروز، افراد وجه تمایز اساسی و بعضاً تنها تفاوت بین شکست و موفقیت سازمانی می‌باشند و آموزش نخستین راه برای توسعه‌ی نیروی انسانی در سازمان است» (مک کللند^۱، ۲۰۰۲: ۷).

«آموزش^۲ ابزار مهمی است که می‌تواند به سیاست‌گذاران، مقامات دولت و کارکنان پروژه‌های توسعه در عینیت بخشیدن به اهداف برنامه‌ها و طرح‌های خود کمک کند» (ونتلینگ^۳، ۱۳۷۵: ۱۵).

طراحی و تهیه‌ی یک برنامه آموزشی، فعالیت عمده‌ای است که معمولاً در مقایسه با ارائه‌ی برنامه، وقت و توان بیش‌تری صرف آن می‌شود و اگر مرحله‌ی برنامه‌ریزی دست کم گرفته شود، موفقیت آموزش ممکن است به شدت در معرض خطر قرار گیرد (ونتلینگ، ۱۳۷۵: ۱۶).

با توجه به اهمیت محتوای برنامه‌ی درسی، فرآیند تصمیم‌گیری در مورد این‌که چه محتوایی در برنامه منظور شود نیز اهمیت می‌یابد. «محتوا باید با نیازمندی یا مشکل عمده‌ای که شناسایی شده، ارتباط داشته باشد» (ونتلینگ، ۱۳۷۵: ۳۵).

«بررسی و شناخت نیازهای آموزشی، پیش‌نیاز یک سیستم آموزشی موفق بوده و در واقع نخستین عامل ایجاد و تضمین اثربخشی برنامه‌های آموزشی و بهسازی نیروهای ماهر و متخصص» (جهانبخش و ستایش، ۱۳۸۹: ۹۶۳).

اگر نیازسنجی آموزشی به‌درستی انجام پذیرد می‌تواند زمینه ساز اجرای مؤثر دیگر مراحل فرآیند آموزش شامل برنامه‌ریزی، اجرا، و ارزیابی و در نتیجه اثربخشی فرآیند آموزشی باشد و در نهایت انجام موفقیت آمیز برنامه‌های آموزشی، ضمن این‌که در سطح فردی باعث ارزشمندی شاغل می‌شود، در سطح سازمانی باعث بهبود و توسعه‌ی سازمانی و در سطح ملی و فرا ملی به افزایش بهره‌وری و رشد و توسعه منجر خواهد شد و سازمان‌ها با اجرای مؤثر فرآیند آموزشی می‌توانند با

¹- McClelland

²- Training

³- Wentling, Tim L.

آنکا به نیروی انسانی آموزش دیده خود به‌عنوان مزیت رقابتی، با شرایط متغیر جهانی روبه‌رو شوند.

بیان مسأله

مطبوعات به‌طور عام و خبرگزاری‌ها به‌طور ویژه، به‌دلیل نقش حساسی که در شکل‌گیری افکار عمومی و جهت دادن به آن‌ها بر عهده دارند می‌توانند تضمین‌کننده‌ی سلامت و سعادت جامعه از حیث ارائه‌ی الگوهای رفتاری در جنبه‌های گوناگون محسوب شوند و به‌دلیل این اهمیت است که آموزش خبرنگاران برای تهیه‌ی اخبار، لازم و ضروری است و این امر جز با کسب دانش، مهارت و نگرش‌های لازم حاصل نمی‌شود (اسدی طاری، ۱۳۷۴: ۷).

از سوی دیگر «اثربخش بودن فرآیند آموزشی کارکنان و به تبع آن خبرنگاران خبرگزاری‌ها، در گرو طراحی سیستم آموزشی است که مرحله‌ی نیازسنجی آموزشی آن با مطالعه و دقت انجام گیرد» (جزنی، ۱۳۸۶: ۴۴).

«مقصد نیازسنجی آموزشی دستیابی به اطلاعاتی درباره‌ی وظایف اصلی و عملی لازم برای ایفای نقش شغلی، دانش، مهارت و نگرش‌های ضروری برای انجام آن وظایف است» (خراسانی و عیدی، ۱۳۸۹: ۱۵۲) بنابراین اطلاعات حاصل از نیازسنجی می‌تواند به‌عنوان یک گام اساسی برای تدوین توسعه و برنامه‌های آموزشی برای تقویت و به روز کردن دانش و مهارت خبرنگاران مورد استفاده قرار گیرد (جهانبخش و ستایش، ۱۳۸۹: ۹۶۳).

«یک عضو تحصیل‌کرده‌ی مطبوعاتی برای رشد و ارتقای یک رسانه در یک کشور در حال توسعه می‌تواند نقش مهمی ایفا کند و این مسأله‌ای است که برای تمامی کشورها صدق می‌کند» (محسنیان راد و همکاران به نقل از سامرلند^۱، ۱۳۷۳: ۱۴). از آن‌جا که طبق تحقیقات انجام گرفته در سال‌های گذشته اکثر خبرنگاران و روزنامه‌نگاران عرصه مطبوعات فاقد تحصیلات آکادمیک و مرتبط با رسانه هستند و چنان‌چه آمار بیان‌کننده‌ی حضور ۱۰۴۳ نفر (۸/۶۹ درصد) افراد تحصیل‌کرده علوم ارتباطات در میان ۱۱۹۹۹ نفر شاغل و فعال عرصه‌ی مطبوعات و خبرگزاری‌ها در سال ۱۳۸۵ در ایران بوده است، مسلم است مطبوعات ایران همانند هر کشور در حال توسعه‌ی دیگری نیاز به حضور افراد تحصیل‌کرده در این رشته و برگزاری دوره‌های آموزشی برای خبرنگاران و فعالان عرصه‌ی رسانه برای رفع نیازهای آنان دارد.

^۱ - Sommerland

نتایج تحقیق «وضعیت نیروی متخصص مطبوعات و آموزش خبرنگاران در ایران» نشان می‌دهد که «آموزش یکی از مشکلات اساسی مطبوعات کشور است. مطبوعات ما، هم به لحاظ «نیروی انسانی متخصص» فقیرند و هم به لحاظ متون آموزشی. با توجه به نقش و کارکرد مطبوعات در جهان امروز و به‌خصوص انتظاری که از مطبوعات ایران به عنوان یکی از مهم‌ترین رکن‌های جامعه‌ی مدنی می‌رود، باید آموزش خبرنگاری را جدی گرفت و با سرمایه‌گذاری‌های لازم و مناسب شرایط لازم را برای رشد و ارتقای دانش روزنامه‌نگاری در کشور فراهم ساخت. در این مسیر برگزاری دوره‌های آموزشی متناسب با نیازهای آموزشی باید به عنوان یکی از محورهای اصلی کار مورد توجه قرار گیرد (محسنیان راد و همکاران، ۱۳۷۷: ۳).

علی‌رغم نقش مشخص و مهم خبرگزاری‌های ملی به مثابه‌ی کارگزارانی مهم، اطلاعات محدودی در زمینه‌ی نیازهای آموزشی آنان گردآوری شده است. بنابراین اطلاعات حاصل از این پژوهش می‌تواند به‌عنوان یک گام اساسی برای توسعه‌ی برنامه‌های آموزشی، شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای آموزشی و به روز کردن دانش، مهارت و نگرش خبرنگاران شاغل در خبرگزاری‌ها مورد استفاده قرار گیرد. لذا در این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی نیازها در سطوح مختلف می‌تواند به افزایش و بهبود سطح کیفیت آموزش خبرنگاران و در نتیجه کارایی و اثربخشی هرچه سریع‌تر سیستم اطلاع‌رسانی جامعه انجامد و بسیاری از مسائل و مشکلات پیش‌روی آن‌ها را از میان بردارد.

چارچوب نظری

اکثر کارشناسان معتقدند که یادگیری انسانی، آموزش و بهبود عملکرد طرح‌های مربوط به آن باید با نیازسنجی آموزشی آغاز شود (گوپتا^۱، ۲۰۰۷: ۱۳).

امروزه گرایش به نیازسنجی و فعالیت‌های مربوط به تحلیل و تعیین نیازهای آموزشی جایگاه والای علمی و قانونی در همه‌ی سازمان‌ها به‌دست آورده است؛ چنان‌که بر اساس پیمایش «فدراسیون بین‌المللی سازمان‌های آموزشی توسعه»^۲ نیازسنجی یکی از ده موضوع اساسی ۳۵ کشور بوده است. همین‌طور پیمایش دیگری که توسط «انجمن آموزش و توسعه»^۳ انجام گرفته

^۱ - Gupta

^۲ - INTERNATIONAL FEDERATION OF TRAINING & DEVELOPMENT ORGANISATIONS (IFTDO)

^۳ - Community learning and development

نشان می‌دهد که گرایش به نیازسنجی آموزشی از برنامه‌های اساسی سازمان‌ها است (رمضانی، ۱۳۸۹: ۱۶).

نیازسنجی آموزشی دستیابی به اطلاعاتی درباره‌ی وظایف اصلی و عملی لازم برای ایفای نقش شغلی، دانش، مهارت و نگرش‌های ضروری برای انجام آن وظایف است. از این رو می‌توان گفت نیازسنجی عملاً یک ابزار گردآوری اطلاعات است که چنانچه به درستی اعمال شود ما را از یک موضع انفعالی و ابهام آمیز در فعالیت‌های آموزشی خارج می‌کند (خراسانی و عیدی، ۱۳۸۹: ۱۶۷). نیازسنجی آموزشی فرآیند جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی نیازهای سازمانی مشخص شده‌ای است که می‌توان آن‌ها را از طریق آموزش برطرف کرد. نیاز نیز می‌تواند به معنای تمایل برای بهبود عملکرد فعلی و یا اصلاح نقص‌ها و رفع کمبودها معنا کرد (باربازت، ۲۰۰۶: ۵).

در فرآیند شناسایی نیازهای آموزشی عوامل مهمی دخالت دارند که مهم‌ترین آن‌ها را می‌توان در جدول زیر نشان داد:

جدول شماره‌ی یک- عوامل دخیل در شناسایی نیازهای آموزشی (سلطانی، ۱۳۸۶: ۱۰۱)

ردیف	عوامل ذی مدخل	نوع اطلاعات مورد نیاز برای تشخیص نیازهای آموزشی	چگونگی تهیه اطلاعات
۱	کارکنان و فراگیران	میزان موفقیت آنان در دوره‌های آموزشی و انتظارات آن‌ها	بررسی، مصاحبه، پرسش‌نامه
۲	مدیران واحدهای اجرایی	آمار شرکت‌کنندگان در دوره‌ها، تعیین استادکارانی که می‌توانند در کنار کار، آموزش بدهند، امکانات، تجهیزات	مکاتبه، مراجعه و مصاحبه
۳	برنامه ریزان آموزشی	شیوه‌های برآورد نیاز آموزشی	مذاکره، مصاحبه
۴	کارشناسان فنی	تعیین حده استاندارد تخصصی از نظر تئوری و عملی	پرسش‌نامه، مصاحبه
۵	مربیان و استادکاران	درباره‌ی سطح آموزش و کارآموزی مورد نیاز فراگیران و وسایل کمک آموزشی	مصاحبه، پرسش‌نامه، گردهمایی
۶	سیاستگذاران سازمان	جنبه های کمی و کیفی توسعه‌ی آموزشی	تماس مستقیم، رجوع به سیاست‌های ابراز شده‌ی سازمان
۷	منابع آماری	اطلاعات آماری درباره‌ی روند اقتصادی و تولیدی سازمان	بررسی‌های آماری
۸	پژوهشگران	بازده عمومی آموزش‌ها، ارزیابی‌های آموزشی و نیازهای آموزشی بر اساس روال گذشته آموزشی	مصاحبه، استفاده از روش‌های تحلیل برای جمع‌آوری اطلاعات
۹	صاحبان مشاغل و کارفرمایان	کیفیت آموزش حرفه‌ای، بهترین کارگر کارآموده کیست؟ مهارت‌های مورد نیاز گسترش صنایع کدامند؟	بررسی، مصاحبه

در ارتباط با موضوع نیازسنجی مطالعات بسیاری در حوزه‌ی آموزش و بهسازی منابع انسانی در سطح کشور و خارج از کشور انجام شده؛ اما مطالعات محدودی در داخل و خارج از کشور درباره‌ی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها انجام گرفته است:

مهدی محسنیان‌راد و همکارانش در تحقیقی با عنوان «روزنامه‌نگاران و آموزش روزنامه‌نگاری» در سال ۱۳۷۳ که نتایج آن در کتابی با همین عنوان منتشر شده است به بررسی روند تاریخی آموزش روزنامه‌نگاری، بررسی نظریه‌های مختلف درباره‌ی آموزش روزنامه‌نگاری، نگرش روزنامه‌نگاران به آموزش روزنامه‌نگاری و بررسی نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران پرداخته است. بر اساس نتایج این تحقیق نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران عبارت است از: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنگاری، تیترونیسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، مقاله‌نویسی، گزارش تحقیقی، نگارش نقدهای سیاسی- اجتماعی، جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی، شناخت تئوری‌های علوم ارتباطات، تاریخ مطبوعات ایران، عکاسی خبری، زبان خارجی، تاریخ معاصر جهان، جامعه‌شناسی، کامپیوتر، شیوه‌های تندنویسی.

همچنین براساس نظرهای افراد شرکت کننده در این تحقیق برگزاری دوره‌های آموزشی بازتاب بسیار خوبی در کار روزنامه‌نگاری داشته و بسیاری از نقاط ضعف و کمبودها را کاسته است (محسنیان راد و همکاران، ۱۳۷۳: ۵۷).

در سال ۲۰۱۰ پژوهشی با عنوان بررسی نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران کشورهای جنوب مدیترانه انجام شده است که در آن نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران رسانه‌های کشورهای جنوب دریای مدیترانه در چارچوب برنامه‌ی بین المللی یونسکو برای توسعه‌ی ارتباطات (IPDC) مورد بررسی قرار گرفته است.

در این تحقیق پرسش‌نامه‌های دریافت شده از رسانه‌های خبری هفت کشور (الجزایر، مصر، اردن، مراکش، فلسطین اشغالی، سوریه و تونس) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج به‌دست آمده از بررسی رسانه‌های خبری کشورهای الجزایر، مراکش و تونس بیان‌کننده‌ی این است که: بیش از نیمی از روزنامه‌نگاران شاغل در رسانه‌های خبری را زنان تشکیل می‌دهند، مدرک تحصیلی بیش تر روزنامه‌نگاران (۹۰ درصد) مدرک لیسانس مرتبط با روزنامه‌نگاری یا علم ارتباطات نیست. در کشور مراکش آموزش‌های متناوب روزنامه‌نگاری از سوی مراکز آموزشی و یا سازمان‌های خبری ارائه نمی‌شود، بیش‌تر رسانه‌های خبری (۷۰ درصد) دارای مرکز آموزش هستند؛

اما بسیاری از روزنامه‌نگاران (۷۸ درصد) هیچ‌گونه آموزش حرفه‌ای از مراکز آموزشی خود دریافت نکرده‌اند. ۷۷ درصد از روزنامه‌نگاران تمایل به گذراندن دوره‌های آموزشی زبان انگلیسی دارند، بیش از ۴۰ درصد روزنامه‌نگاران فاقد تفکر انتقادی و دانش تاریخی به‌عنوان یکی از صلاحیت‌های لازم برای روزنامه‌نگاری هستند، ۷۵ درصد از روزنامه‌نگاران فرا گرفتن دانش مربوط به محیط زیست و ابزارهای فنی را مهم دانسته‌اند؛ اما تنها ۶۰ درصد آن‌ها مدیریت زمان را به‌عنوان یک مهارت لازم برای روزنامه‌نگاری مهم دانسته‌اند (یونسکو^۱، ۲۰۱۱).

در شبکه‌ی اطلاعات مشاغل o*net وظایف، دانش‌ها، مهارت‌ها و ابزارهای مورد استفاده خبرنگاران مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. بر اساس تعریف پایگاه اطلاعاتی o*net خبرنگار فردی است که «از طریق مصاحبه، تحقیق و یا مشاهده، حقایق مربوط به رویدادهای مهم و قابل توجه برای مردم را پس از گردآوری و تحلیل، در روزنامه، نشریات خبری، رادیو و تلویزیون چاپ و منتشر می‌کند» (آنت آنلاین^۲، ۲۰۱۳).

آشنایی با زبان انگلیسی، آشنایی با علوم ارتباطات و رسانه‌ها، آشنایی با ارائه‌ی خدمات به اشخاص و مشتریان، آشنایی با اصول مدیریت و کسب و کار به ترتیب اهمیت در حیطه‌ی دانش و مهارت گوش دادن فعال، گفت و گو با دیگران، برقراری ارتباط از طریق نوشته، درک مفاهیم نوشته‌ها و تفکر انتقادی به ترتیب اهمیت در حیطه‌ی مهارت از جمله شایستگی‌هایی است که در شبکه‌ی اطلاعات مشاغل o*net در تشریح وظایف خبرنگاران آمده است (آنت آنلاین، ۲۰۱۳).

سؤالات پژوهش

پژوهش حاضر در پی پاسخ به سؤالات زیر است:

- ۱- نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران کدامند؟
- ۲- نیاز آموزشی خبرنگاران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش چیست؟
- ۳- چه نیازهای آموزشی برای اجرای برنامه‌های آموزشی در اولویت اول قرار دارند؟
- ۴- میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در زمینه‌ی نیازهای آموزشی چه تفاوت‌هایی وجود دارد؟

¹ - unesco

² - onetonline

۵- میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران بر اساس متغیرهای تعدیل‌کننده (مدرك تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سابقه‌ی خدمت) تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

این تحقیق به لحاظ نوع روش پژوهشی «کاربردی» است. زیرا پژوهشگر خواهد کوشید تا با بررسی دیدگاه‌های کارکنان و نیز پس از مطالعه‌ی اسناد و مدارک، نیازهای آموزشی آنان را معین کند و در اختیار تصمیم‌گیرندگان و مدیران قرار دهد. تحقیقات کاربردی تحقیقاتی هستند که نظریه‌ها، قانونمندی‌ها، اصول و فنونی که تحقیقات پایه تدوین می‌شوند را برای حل مسائل اجرایی و واقعی به‌کار می‌گیرد (خاکی، ۱۳۷۸: ۲۰۲).

هم‌چنین با توجه به این‌که هدف از پژوهش حاضر توصیف شرایط و ویژگی‌های یک پدیده است و به‌بررسی نیازهای آموزشی می‌پردازد از جمله روش‌های توصیفی- پیمایشی است. پژوهش‌های توصیفی می‌توانند صرفاً برای شناخت بیش‌تر شرایط موجود در زمینه‌های خاص و یا یاری دادن به فرایند تصمیم‌گیری در آن خصوص انجام شود و هدف روش‌های پیمایشی در واقع نگرش‌سنجی افراد در مورد موضوع مورد بحث است (بازرگان، سرمد، حجازی، ۱۳۷۸).

جامعه‌ی آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در این تحقیق جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی خبرنگاران شاغل در پنج خبرگزاری برتر (خبرگزاری مهر، خبرگزاری فارس، خبرگزاری ایسنا، خبرگزاری ایرنا، خبرگزاری ایکننا) است که تعداد کل جامعه ۲۲۰۰ نفر می‌باشد.

برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که بر اساس نتایج به‌دست آمده ۳۳۰ نفر نمونه‌ی ما را در این تحقیق تشکیل می‌دهند.

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} \quad \text{d = مقدار اشتباه مجاز}$$

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} \left(1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right) \right) \quad \text{Z = سطح اطمینان مورد نظر که برابر است با ۱,۹۶}$$

$$p = \text{نسبتی از جمعیت فاقد صفت معین}$$

$q=1-p$ ؛ چنانچه مقدار q در دسترس نباشد، می‌توان آن را مساوی $0/5$ اختیار کرد که در این حالت مقدار واریانس به حداکثر خود یعنی $0/25$ می‌رسد (بازرگان و همکاران، ۱۳۷۹: ۱۸۷).
با توجه به فرمول بالا

$$n = \frac{(1.96)^2(0/5)(0/5)}{(0/05)^2} = \frac{384.16}{1.17416363} = 327.17756$$

$$1 + \frac{1}{2200} \left(\frac{(1.96)^2(0/5)(0/5)}{(0/05)^2} - 1 \right)$$

روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش تصادفی ساده است که بر اساس حجم نمونه تحقیق، حجم نمونه در هر یک از طبقه‌ها برابر است با:

$$n_h = \frac{n}{h}$$

که در این رابطه n_h تعداد افراد نمونه در طبقه‌ی h ام

n برابر با تعداد حجم نمونه که برابر است با ۳۲۷

h برابر است با تعداد طبقه‌های نمونه‌گیری که در این تحقیق برابر است با ۵.

نمونه‌های ما در این تحقیق و برای هر طبقه برابر است با:

$$n_h = \frac{327}{5} = 65.5$$

بنابراین تعداد نمونه برای هر خبرگزاری (ایرنا، ایسنا، ایکننا، فارس، مهر) ۶۶ نفر و تعداد کل نمونه‌ی ما در این تحقیق برابر با ۳۳۰ نفر است.

روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات

در این پژوهش روش و ابزارهایی که برای جمع‌آوری اطلاعات به کار برده شده‌اند، عبارت‌اند از:

- روش کتابخانه‌ای: به منظور تبیین ابعاد مسأله از دیدگاه نظری، مطالب با استفاده از کتاب‌های علمی و تخصصی، مقاله‌های علمی و پژوهشی فارسی و لاتین، پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری، اسناد و مدارک دست‌اول، فیش برداری و تحقیقات دیگران در این زمینه و سایت‌های آکادمیک، اینترنت، پایگاه اطلاعات مشاغل O*NET و تحقیقات انجام شده در ارتباط با موضوع تحقیق استفاده شده است.

- روش میدانی: برای به دست آوردن اطلاعات مورد نیاز به منظور مطالعه‌ی نظرها و ادراکات افراد و گروه‌های موجود در موقعیت تحقیق حاضر، از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته استفاده شده است.

تعداد سؤالات پرسش‌نامه تحقیق ۵۰ سوال است که سؤالات شماره‌ی ۱ تا ۱۶ مربوط به حیطة‌ی دانش‌های مورد نیاز و شامل مؤلفه‌های مبانی خبرنگاری، اصول خبرنگاری، گزارش نویسی، تهیه و تنظیم مصاحبه، ویراستاری و مدیریت خبر است. سؤالات شماره‌ی ۱۷ تا ۳۷ مربوط به حیطة‌ی مهارت‌های مورد نیاز خبرنگاران و شامل مؤلفه‌های تهیه و تنظیم خبر، ملاحظات خبرنگاری، ویراستاری و مدیریت خبر، ارتباط مؤثر، گزارش نویسی، مصاحبه و مهارت‌های عمومی است. سؤالات شماره ۳۸ الی ۵۰ مربوط به حیطة‌ی نگرش‌های مورد نیاز خبرنگاران و شامل مؤلفه‌های اصول اخلاقی خبرنگاری و همچنین قضاوت و ارزش‌گذاری خبری است.

روایی پرسش‌نامه

روایی پرسش‌نامه نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران از سوی استادان دانشگاه شهید بهشتی مورد تأیید قرار گرفت.

پایایی پرسش‌نامه

برای به‌دست آوردن میزان پایایی پرسش‌نامه ۵۰ سؤالی نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که پایایی به دست آمده برابر با ۰/۹۶۷ است.

یافته‌های پژوهش

الف) بر اساس یافته‌های پژوهش مشخصات عمومی نمونه به شرح زیر است:

- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۵۲ درصد (۱۷۲ نفر) مرد و ۴۸ درصد (۱۵۸ نفر) زن هستند.
- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۲ درصد (۸ نفر) دارای تحصیلات دیپلم، ۹ درصد (۳۰ نفر) دارای تحصیلات کاردانی، ۶۸ درصد (۲۲۴ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی و ۲۱ درصد (۶۸ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر هستند.
- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۱۶ درصد (۵۳ نفر) در رشته‌ی روزنامه‌نگاری، ۱۹ درصد (۶۴ نفر) در رشته‌ی علوم ارتباطات و ۶۵ درصد (۲۱۳) در دیگر رشته‌های تحصیلی تحصیل کرده‌اند.
- میان افراد نمونه تحقیق ۴۲ درصد (۱۳۹ نفر) دارای سنوات خدمت کمتر از ۵ سال، ۴۰ درصد (۱۳۳ نفر) دارای سنوات خدمت ۵ تا ۱۰ سال، ۱۶ درصد (۵۲ نفر) دارای سنوات خدمت ۱۱ تا ۱۵ سال و ۲ درصد (۶ نفر) دارای بیش از ۱۶ سال سنوات خدمت هستند.

ب) تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها

۱) نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران کدامند؟

برای پاسخ‌گویی به سؤال اول پژوهش مبنی بر شناسایی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول زیر آمده است:

جدول شماره دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

Test value = 3			خطای انحراف از میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گویه‌ها	شماره‌ی گویه	مؤلفه‌ها
سطح معناداری	درجه‌ی آزادی	مقدار t							
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۶۰۲	۰/۰۵۰	۰/۹۱۷	۳/۴۳۴	۳۳۰	قوانین و مقررات مطبوعات (o*net)	۱	مبانی خبرنگاری
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۹۹۶	۰/۰۴۸	۰/۸۷۱	۳/۳۳۵	۳۳۰	سیاست‌های ترویج امنیت ملی (o*net)	۲	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۷/۹۹۲	۰/۰۴۴	۰/۸۰۲	۳/۳۹۷	۳۳۰	آزادی مطبوعات	۳	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۴۶۱	۰/۰۴۷	۰/۸۵۵	۳/۳۰۴	۳۳۰	رویدادهای تاریخی (o*net)	۴	
۰/۰۰	۳۲۹	* -۴/۶۱۵	۰/۰۴۲	۰/۸۷۱	۲/۸۰۴	۳۳۰	مکتب‌های فلسفی (o*net)	۵	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۹/۵۰۲	۰/۰۵۴	۰/۹۷۹	۳/۵۱۲	۳۳۰	ارزش‌های هفتگانه خبری	۶	اصول خبرنگاری
۰/۵۱۴	۳۲۹	۰/۶۵۳	۰/۰۵۰	۰/۸۹۹	۳/۰۳۲	۳۳۰	آشنایی با غول‌های خبری	۷	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۶۱۸	۰/۰۵۵	۰/۹۹۸	۳/۳۶۴	۳۳۰	برنامه‌های کاربردی خبرنگاری (o*net)	۸	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۰۳۱	۰/۰۵۴	۰/۹۸۹	۳/۳۲۸	۳۳۰	گزینش‌گری خبری	۹	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۲/۲۸۳	۰/۰۵۲	۰/۹۴۰	۳/۶۳۵	۳۳۰	لیدنویسی	۱۰	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۲/۱۸	۰/۰۵۳	۰/۹۷۰	۳/۶۵۱	۳۳۰	تیترنویسی	۱۱	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۵۴۹	۰/۰۵۱	۰/۹۲۰	۳/۴۳۳	۳۳۰	نقل قول خبری	۱۲	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۹۲۳	۰/۰۵۲	۰/۹۴۸	۳/۴۶۶	۳۳۰	سبک‌های خبرنگاری	۱۳	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۳/۹۷۷	۰/۰۴۹	۰/۸۸۳	۰/۶۷۰	۳۳۰	انواع گزارش نویسی	۱۴	گزارش نویسی

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

Test value = 3			خطای انحراف از میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گویه‌ها	شماره‌ی گویه	مؤلفه‌ها
سطح معناداری	درجه‌ی آزادی	مقدار t							
۰/۰۰	۳۲۹	*۱۱/۶۸۶	۰/۰۵۰	۰/۹۱۲	۳/۵۸۷	۳۳۰	اصول و انواع مصاحبه	۱۵	تهیه و تنظیم مصاحبه
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۱/۱۶۳	۰/۰۵۱	۰/۹۲۴	۳/۵۶۸	۳۳۰	ویراستاری	۱۶	ویراستاری و مدیریت خبر
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۸۰۸	۰/۰۵۲	۰/۹۵۰	۳/۴۶۱	۳۳۰	بهره‌گیری از منابع خبری	۱۷	تهیه و تنظیم خبر
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۳/۶۲۹	۰/۰۵۱	۰/۹۲۵	۳/۶۹۴	۳۳۰	تیترونیسی و قواعد آن	۱۸	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۲۸۸	۰/۰۵۰	۰/۹۱۲	۳/۴۱۶	۳۳۰	سوتیتر و میان تیتر	۱۹	
۰/۰۰	۳۲۹	*۶/۲۱۷	۰/۰۵۰	۰/۹۰۰	۳/۳۰۸	۳۳۰	تنظیم اخبار جلسات رسمی	۲۰	
۰/۰۰	۳۲۹	*۶/۴۰۲	۰/۰۵۲	۰/۹۴۹	۳/۳۳۴	۳۳۰	تایپ و تحریر رایانه‌ای	۲۱	ملاحظات خبرنویسی
۰/۷۶۶	۳۲۹	۰/۲۹۷	۰/۰۵۴	۰/۹۸۷	۳/۰۱۶	۳۳۰	نگارش اعداد و واژه‌های مرکب	۲۲	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۰۲۹	۰/۰۴۵	۰/۸۲۰	۳/۳۶۳	۳۳۰	تصحیح اخبار	۲۳	ویراستاری و مدیریت خبر
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۸۲۵	۰/۰۴۷	۰/۸۵۲	۳/۳۲۰	۳۳۰	تهیه عکس خبری	۲۴	
۰/۰۰۱	۳۲۹	* -۳/۳۱۵	۰/۰۴۶	۰/۸۴۴	۲/۸۴۶	۳۳۰	لینک دادن به اخبار	۲۵	
۰/۰۱	۳۲۹	* ۲/۵۹۳	۰/۰۵۲	۰/۹۴۱	۳/۱۳۴	۳۳۰	پیگیری انعکاس اخبار	۲۶	
۰/۴۴	۳۲۹	۰/۷۷۲	۰/۰۴۶	۰/۸۳۱	۳/۰۳۵	۳۳۰	به‌کارگیری ابزارهای چندرسانه‌ای	۲۷	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۲/۴۱۷	۰/۰۵۲	۰/۹۳۸	۳/۴۶۱	۳۳۰	ارتباط با افراد ذی‌نقوذ در سازمان‌ها	۲۸	ارتباط مؤثر
۰/۰۰	۳۲۹	* ۷/۹۲	۰/۰۵۳	۰/۹۵۵	۳/۴۱۶	۳۳۰	ارسال و دریافت اخبار	۲۹	

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

Test value = 3			خطای انحراف از میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گویه‌ها	شماره‌ی گویه	مؤلفه‌ها
سطح معناداری	درجه‌ی آزادی	مقدار t							
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۲۷۵	۰/۰۵۶	۱/۰۱۲	۳/۴۶۱	۳۳۰	انتقال مفاهیم از طریق نوشته (o*net)	۳۰	گزارش نویسی
۰/۰۰	۳۲۹	* ۹/۲۵۶	۰/۰۴۸	۰/۸۷۲	۳/۴۴۴	۳۳۰	نگارش زبان گفتاری	۳۱	مصاحبه
۰/۰۰	۳۲۹	* ۹/۸۲۶	۰/۰۴۸	۰/۸۷۵	۳/۴۷۳	۳۳۰	اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌ها	۳۲	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۰/۵۴	۰/۰۵۱	۰/۹۲۱	۳/۵۳۴	۳۳۰	قدرت مکالمه با دیگران (o*net)	۳۳	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۳/۵۷۷	۰/۰۵۳	۰/۹۶۶	۳/۷۲۲	۳۳۰	سرعت عمل	۳۴	مهارت‌های عمومی
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۰/۹۱۶	۰/۰۵۱	۰/۹۲۷	۳/۵۵۷	۳۳۰	قضاوت و تصمیم‌گیری (o*net)	۳۵	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۲/۱۵۵	۰/۰۴۸	۰/۸۷۸	۳/۵۸۷	۳۳۰	مدیریت زمان (o*net)	۳۶	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۰/۳۶۲	۰/۰۴۸	۰/۸۷۳	۳/۴۹۸	۳۳۰	استدلال منطقی (o*net)	۳۷	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸/۶۸۱	۰/۰۵۳	۰/۹۵۵	۳/۴۵۷	۳۳۰	اصول بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای	۳۸	اصول اخلاقی و حرفه‌ای خبرنگاری
۰/۰۰	۳۲۹	* ۶/۲۹۸	۰/۰۵۱	۰/۹۲۶	۳/۳۲۱	۳۳۰	نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی	۳۹	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۹/۱۱۷	۰/۰۵۳	۰/۹۵۹	۳/۴۸۱	۳۳۰	رسالت خبرنگاری	۴۰	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۹/۶۸۷	۰/۰۴۹	۰/۸۹۳	۳/۴۷۶	۳۳۰	روحیه‌ی انتقادپذیری	۴۱	
۰/۷۵۷	۳۲۹	۰/۳۱	۰/۰۵۲	۰/۹۳۹	۳/۰۱۶	۳۳۰	بازتاب‌های مثبت و منفی خبری	۴۲	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۵/۳۸۴	۰/۰۵۲	۰/۹۴۶	۳/۲۸۰	۳۳۰	نگاه فرایندی به سوژه‌ها	۴۳	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۴/۱۰۹	۰/۰۵۶	۱/۰۲۳	۳/۲۳۱	۳۳۰	روحیه‌ی کار گروهی	۴۴	
۰/۹۶۸	۳۲۹	-۰/۰۴	۰/۰۴۷	۰/۸۴۹	۲/۹۹۸	۳۳۰	سیاست‌های فرهنگی	۴۵	
۰/۰۶۵	۳۲۹	۱/۸۵۱	۰/۰۵۴	۰/۹۹۰	۳/۱۰۱	۳۳۰	جایگاه و اعتبار خبرگزاری‌ها	۴۶	

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

Test value = 3			خطای انحراف از میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گویه‌ها	شماره‌ی گویه	مؤلفه‌ها
سطح معناداری	درجه‌ی آزادی	مقدار t							
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۱/۶۶۶	۰/۰۵۰	۰/۹۱۵	۳/۵۸۸	۳۳۰	تحلیل مباحث روز	۴۷	نظارت و ارزش‌گذاری تجربی
۰/۰۰	۳۲۹	* ۸۷۴۲	۰/۰۵۱	۰/۹۲۴	۳/۴۴۴	۳۳۰	اعتبار منابع خبری	۴۸	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۱۱/۱۱	۰/۰۴۷	۰/۸۵۴	۳/۵۵۲	۳۳۰	ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی خبر	۴۹	
۰/۰۰	۳۲۹	* ۷/۴۶۳	۰/۰۸۴	۱/۵۲۴	۳/۶۲۷	۳۳۰	تحلیل جنگ روانی	۵۰	

همان‌طور که در جدول شماره‌ی دو مشاهده می‌شود، سؤال (۱) با مقدار $t = ۸,۶۰۲$ ، سؤال (۲) با مقدار $t = ۶/۹۹۶$ ، سؤال (۳) با مقدار $t = ۸/۹۹۲$ ، سؤال (۴) با مقدار $t = ۶/۴۶۱$ ، سؤال (۶) با مقدار $t = ۹/۵۰۲$ ، سؤال (۸) با مقدار $t = ۶/۶۱۸$ ، سؤال (۹) با مقدار $t = ۶/۰۳۱$ ، سؤال (۱۰) با مقدار $t = ۱۲/۲۸۳$ ، سؤال (۱۱) با مقدار $t = ۱۲/۱۸۰$ ، سؤال (۱۲) با مقدار $t = ۸/۵۴۹$ ، سؤال (۱۳) با مقدار $t = ۸/۹۲۳$ ، سؤال (۱۴) با مقدار $t = ۱۳/۷۷۷$ ، سؤال (۱۵) با مقدار $t = ۱۱/۶۸۶$ ، سؤال (۱۶) با مقدار $t = ۱۱/۱۶۳$ ، سؤال (۱۷) با مقدار $t = ۸/۸۰۸$ ، سؤال (۱۸) با مقدار $t = ۱۳/۶۲۹$ ، سؤال (۱۹) با مقدار $t = ۸/۲۸۸$ ، سؤال (۲۰) با مقدار $t = ۶/۲۱۷$ ، سؤال (۲۱) با مقدار $t = ۶/۴۰۲$ ، سؤال (۲۳) با مقدار $t = ۸/۰۳۱$ ، سؤال (۲۴) با مقدار $t = ۶/۸۲۵$ ، سؤال (۲۶) با مقدار $t = ۲/۵۹۳$ ، سؤال (۲۸) با مقدار $t = ۱۲/۴۱۷$ ، سؤال (۲۹) با مقدار $t = ۷/۹۲۰$ ، سؤال (۳۰) با مقدار $t = ۸/۲۷۵$ ، سؤال (۳۱) با مقدار $t = ۹/۲۵۶$ ، سؤال (۳۲) با مقدار $t = ۹/۸۲۶$ ، سؤال (۳۳) با مقدار $t = ۱۰/۵۴۰$ ، سؤال (۳۴) با مقدار $t = ۱۳/۶۰۰$ ، سؤال (۳۵) با مقدار $t = ۱۰/۹۲۸$ ، سؤال (۳۶) با مقدار $t = ۱۲/۱۷۲$ ، سؤال (۳۷) با مقدار $t = ۱۰/۳۷۲$ ، سؤال (۳۸) با مقدار $t = ۸/۶۸۷$ ، سؤال (۳۹) با مقدار $t = ۶/۳۰۱$ ، سؤال (۴۰) با مقدار $t = ۹/۱۲۴$ ، سؤال (۴۱) با مقدار $t = ۹/۶۸۷$ ، سؤال (۴۳) با مقدار $t = ۵/۳۸۴$ ، سؤال (۴۴) با مقدار $t = ۴/۱۰۹$ ، سؤال (۴۷) با مقدار $t = ۱۱/۶۶۶$ ، سؤال (۴۸) با مقدار $t = ۸/۷۴۲$ ، سؤال (۴۹) با مقدار $t = ۱۱/۱۱۰$ ، سؤال (۵۰) با مقدار $t = ۷/۴۶۳$ ، در سطح معناداری $p < ۰/۰۵$ معنادار و در جهت مثبت است؛ از این‌رو نیاز به آموزش در حده‌ی بالا ارزیابی می‌شود.

هم‌چنین سؤال (۷) با مقدار $t = ۰/۶۵۳$ ، سؤال (۲۲) با مقدار $t = ۰/۲۹۷$ ، سؤال (۲۷) با مقدار $t = ۰/۷۷۲$ ، سؤال (۴۲) با مقدار $t = ۰/۲۷۰$ ، سؤال (۴۵) با مقدار $t = -۰/۰۳۹$ ، سؤال (۴۶) با مقدار $t = ۱/۸۵۱$ ، با توجه به این‌که تفاوت معناداری میان میانگین نظری ($\text{Test value} = ۳$) و تجربی وجود ندارد. از این رو نیاز به آموزش در سطح متوسط ارزیابی می‌شود.

هم‌چنین با توجه به این‌که سؤال (۵) با مقدار $t = -۴/۶۱۵$ ، سؤال (۲۵) با مقدار $t = -۳/۳۱۴$ در سطح معناداری $p < ۰/۰۵$ معنادار و در جهت منفی است از این رو نیاز به آموزش در حد پایین‌تر از میانگین ارزیابی می‌شود.

۲) نیاز آموزشی خبرنگاران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش چیست؟

طبق نتایج جدول شماره‌ی دو و سطح معناداری سؤالات و با توجه به سؤالات مربوط به حیطه دانش (سؤالات ۱ تا ۱۶) خبرنگاران خبرگزاری‌ها در گویه‌های آشنایی با قوانین و مقررات مطبوعات، سیاست‌های ترویج امنیت ملی، آزادی مطبوعات، رویدادهای تاریخی، ارزش‌های هفت‌گانه‌ی خبری، برنامه‌های کاربردی خبرنگاری، گزینش‌گری خبری، لیدنویسی، تیترونیسی، نقل قول خبری، سبک‌های خبرنگاری، انواع گزارش‌نویسی، اصول و انواع مصاحبه و آشنایی با ویراستاری، در حیطه‌ی مهارت (سؤالات ۱۷ تا ۳۷) در گویه‌های بهره‌گیری از منابع خبری، تیترونیسی و قواعد آن، سوتیتر و میان تیتر، تنظیم اخبار جلسات رسمی، تایپ و تحریر رایانه‌ای، تصحیح اخبار، تهیه‌ی عکس خبری، پیگیری انعکاس اخبار، ارتباط با افراد ذی‌نفع در سازمان‌ها، ارسال و دریافت اخبار، انتقال مفاهیم از طریق نوشته، نگارش زبان گفتاری، اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌ها، قدرت مکالمه با دیگران، سرعت عمل، قضاوت و تصمیم‌گیری، مدیریت زمان، استدلال منطقی، در حیطه‌ی نگرش (سؤالات ۳۸ تا ۵۰) در گویه‌های اصول بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای، نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی، رسالت خبرنگاری، روحیه‌ی انتقادپذیری، نگاه فرآیندی به سوژه‌ها، روحیه‌ی کار گروهی، تحلیل مباحث روز، اعتبار منابع خبری، ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی خبر، تحلیل جنگ روانی نیاز به آموزش دارند.

۳) چه نیازهای آموزشی برای اجرای برنامه‌های آموزشی در اولویت اول قرار دارند؟

با توجه به سطح معناداری گویه‌ها در آزمون t تک گروهی، از آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران استفاده شد.

جدول شماره‌ی سه- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی نیازها در حیطه‌ی دانش

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه‌بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	آشنایی با قواعد تیترونیسی در مصاحبه‌ها، اخبار و گزارش‌ها	۱۱	۸/۴۹	اول
۲	آشنایی با لید و تکنیک‌های لیدنویسی	۱۰	۸/۳۷	دوم
۳	آشنایی با شیوه‌های گزارش‌نویسی	۱۴	۸/۳۴	سوم
۴	آشنایی با اصول و کاربرد مصاحبه در خبر	۱۵	۸/۰۷	چهارم
۵	آشنایی با قواعد ویراستاری	۱۶	۸/۰۲	پنجم
۶	آشنایی با ارزش‌های هفت‌گانه‌ی خبری	۶	۷/۷۴	ششم
۷	آگاهی از قوانین و مقررات مربوط به خبرگزاری‌ها	۱	۷/۶۱	هفتم
۸	آشنایی با نقل قول در خبرنگاری	۱۲	۷/۳۱	هشتم
۹	آگاهی از سبک‌های مختلف خبرنگاری	۱۳	۷/۳۰	نهم
۱۰	آگاهی از آزادی‌ها و محدودیت‌های حقوقی مطبوعات	۳	۷/۰۱	دهم
۱۱	آگاهی از سیاست‌ها و روش‌های مؤثر ترویج امنیت ملی	۲	۶/۸۹	یازدهم
۱۲	آشنایی با تجهیزات الکترونیکی و برنامه‌های کاربردی خبرنگاری	۸	۶/۸۵	دوازدهم
۱۳	آگاهی از رویدادهای تاریخ معاصر و علل پیدایش آن‌ها	۴	۶/۵۱	سیزدهم
۱۴	آشنایی با مراحل گزینش‌گری خبری	۹	۶/۵۰	چهاردهم
درجه‌ی آزادی				سطح معناداری
				۰/۰۰۰
مجموع				۱۳
مجموع				۱۳۱/۳۴۶

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی سه، اولویت‌بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی دانش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است: سؤال (۱۱) با میانگین رتبه‌ای ۸/۴۹ در اولویت اول، سؤال (۱۰) با میانگین رتبه‌ای ۸/۳۷ در اولویت دوم، سؤال (۱۴) با میانگین رتبه‌ای ۸/۳۴ در اولویت سوم، سؤال (۱۵) با میانگین رتبه‌ای

۸,۰۷ در اولویت چهارم، سؤال (۱۶) با میانگین رتبه‌ای ۸/۰۲ در اولویت پنجم، سؤال (۶) با میانگین رتبه‌ای ۷/۷۴ در اولویت ششم، سؤال (۱) با میانگین رتبه‌ای ۷/۶۱ در اولویت هفتم، سؤال (۱۲) با میانگین رتبه‌ای ۷/۳۱ در اولویت هشتم، سؤال (۱۳) با میانگین رتبه‌ای ۷/۳۰ در اولویت نهم، سؤال (۳) با میانگین رتبه‌ای ۷/۰۱ در اولویت دهم، سؤال (۲) با میانگین رتبه‌ای ۶/۸۹ در اولویت یازدهم، سؤال (۸) با میانگین رتبه‌ای ۶/۸۵ در اولویت دوازدهم، سؤال (۴) با میانگین رتبه‌ای ۶/۵۱ در اولویت سیزدهم، سؤال (۹) با میانگین رتبه‌ای ۶/۵۰ در اولویت چهاردهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی دانش قرار دارند.

جدول شماره‌ی چهار- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت بندی نیازها در حیطه مهارت

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه‌بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	سرعت عمل در انتقال اخبار	۳۴	۱۱/۳۵	اول
۲	توانایی انتخاب و تدوین تیترو مناسب	۱۸	۱۱/۲۳	دوم
۳	توانایی برقراری ارتباط با افراد ذی‌نفع در سازمان‌ها و مراکز مهم و مؤثر در عرصه‌ی خبری	۲۸	۱۰/۷۵	سوم
۴	توانایی مدیریت زمان خود و دیگران	۳۶	۱۰/۴۲	چهارم
۵	توانایی قضاوت و تصمیم‌گیری	۳۵	۱۰/۰۸	پنجم
۶	قدرت مکالمه با دیگران برای انتقال مؤثر اطلاعات	۳۳	۹/۸۷	ششم
۷	توانایی استدلال منطقی	۳۷	۹/۶۶	هفتم
۸	توانایی انتقال مفاهیم از طریق نوشته و پرداختن به نیازهای مخاطبان	۳۰	۹/۶۱	هشتم
۹	توانایی به‌کارگیری سوتیتر و میان تیتروهای مناسب	۱۹	۹/۵۶	نهم
۱۰	توانایی تدوین و اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌های خبری	۳۲	۹/۵۲	دهم
۱۱	توانایی نگارش زبان گفتاری در مصاحبه و اخبار	۳۱	۹/۴۹	یازدهم
۱۲	تسلط بر منابع خبری	۱۷	۹/۴۳	دوازدهم
۱۳	ارسال و دریافت اخبار از طریق شبکه‌ی اینترنت و اینترنت	۲۹	۹/۱۰	سیزدهم
۱۴	توانایی بازخوانی و تصحیح اخبار	۲۳	۸/۵۴	چهاردهم
۱۵	تسلط به تایپ و تحریر رایانه‌ای شامل علامت‌گذاری و رعایت استانداردها	۲۱	۸/۴۵	پانزدهم
۱۶	توانایی تهیه‌ی عکس خبری و انتخاب تصاویر مهم	۲۴	۸/۴۰	شانزدهم
۱۷	توانایی تهیه و تنظیم اخبار جلسات رسمی	۲۰	۸/۲۶	هفدهم
۱۸	توانایی پیگیری انعکاس اخبار در رسانه‌های ملی و بین‌المللی	۲۶	۷/۲۹	هجدهم
سخی دو				درجه‌ی آزادی
				۰/۰۰۰
				۲۴۹/۳۷۰

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی چهار، اولویت بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی دانش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است:

سوال (۳۴) با میانگین رتبه‌ای ۱۱/۳۵ در اولویت اول، سؤال (۱۸) با میانگین رتبه‌ای ۱۱/۲۳ در اولویت دوم، سؤال (۲۸) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/۷۵ در اولویت سوم، سؤال (۳۶) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/۴۲ در اولویت چهارم، سؤال (۳۵) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/۰۸ در اولویت پنجم، سؤال (۳۳) با میانگین رتبه‌ای ۹/۸۷ در اولویت ششم، سؤال (۳۷) با میانگین رتبه‌ای ۹/۶۶ در اولویت هفتم، سؤال (۳۰) با میانگین رتبه‌ای ۹/۶۱ در اولویت هشتم، سؤال (۱۹) با میانگین رتبه‌ای ۹/۵۶ در اولویت نهم، سؤال (۳۲) با میانگین رتبه‌ای ۹/۵۲ در اولویت دهم، سؤال (۳۱) با میانگین رتبه‌ای ۹/۴۹ در اولویت یازدهم، سؤال (۱۷) با میانگین رتبه‌ای ۹/۴۳ در اولویت دوازدهم، سؤال (۲۹) با میانگین رتبه‌ای ۹/۱۰ در اولویت سیزدهم، سؤال (۲۳) با میانگین رتبه‌ای ۸/۵۴ در اولویت چهاردهم، سؤال (۲۱) با میانگین رتبه‌ای ۸/۴۵ در اولویت پانزدهم، سؤال (۲۴) با میانگین رتبه‌ای ۸/۴۰ در اولویت شانزدهم، سؤال (۲۰) با میانگین رتبه‌ای ۸/۲۶ در اولویت هفدهم، سؤال (۲۶) با میانگین رتبه‌ای ۷/۲۹ در اولویت هجدهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی مهارت قرار دارند.

جدول شماره‌ی پنج- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت بندی نیازها در حیطه نگرش

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	قدرت تشخیص و تحلیل مباحث روز	۴۷	۶/۱۵۱	اول
۲	قدرت تحلیل جنگ روانی و روش‌های مقابله با جنگ روانی	۵۰	۶/۰۲۳	دوم
۳	توانایی ارزش‌گذاری و اولویت بندی خبرهای برتر روز	۴۹	۵/۸۷۲	سوم
۴	داشتن حس تعهد نسبت به رسالت خبرنگاری	۴۰	۵/۵۶۲	چهارم
۵	داشتن روحیه‌ی انتقادپذیری	۴۱	۵/۵۲۰	پنجم
۶	قدرت سنجش میزان اعتبار منابع خبری	۴۸	۵/۵۱۷	ششم
۷	تعهد نسبت به اصول اخلاق بین المللی حرفه‌ای	۳۸	۵/۵۱۵	هفتم
۸	توجه به نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی	۳۹	۵/۰۰۰	هشتم
۹	داشتن نگاه فرآیندی به سوژه‌های خبری	۴۳	۴/۹۶۵	نهم
۱۰	داشتن روحیه‌ی کار گروهی در تهیه‌ی اخبار	۴۴	۴/۸۷۵	دهم
خنی دو				
			درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
			۹	۰/۰۰۰
				۷۲/۹۸۰

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی پنج، اولویت‌بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی نگرش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است:

سؤال (۴۷) با میانگین رتبه‌ای ۶/۱۵۱ در اولویت اول، سؤال (۵۰) با میانگین رتبه‌ای ۶/۰۲۳ در اولویت دوم، سؤال (۴۹) با میانگین رتبه‌ای ۵/۸۷۲ در اولویت سوم، سؤال (۴۰) با میانگین رتبه‌ای ۵/۵۶۲ در اولویت چهارم، سؤال (۴۱) با میانگین رتبه‌ای ۵/۵۲۰ در اولویت پنجم، سؤال (۴۸) با میانگین رتبه‌ای ۵/۵۱۷ در اولویت ششم، سؤال (۳۸) با میانگین رتبه‌ای ۵/۵۱۵ در اولویت هفتم، سؤال (۳۹) با میانگین رتبه‌ای ۵/۰۰۰ در اولویت هشتم، سؤال (۴۳) با میانگین رتبه‌ای ۴/۹۶۵ در اولویت نهم، سؤال (۴۴) با میانگین رتبه‌ای ۴/۸۷۵ در اولویت دهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی نگرش قرار دارند.

۴) میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در زمینه‌ی نیازهای آموزشی چه تفاوت‌هایی وجود دارد؟

برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی شش - نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه در هر یک از حیطه‌ها بر اساس محل خدمت خبرنگاران

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری (sig)
دانش	بین گروهی	۰/۳۵۱	۴	۰/۰۷۹	۰/۲۰۲	۰/۹۳۷
	درون گروهی	۱۲۶/۵۸۵	۳۲۵	۰/۳۸۹		
	کل	۱۲۶/۹۰۰	۳۲۹	-		
مهارت	بین گروهی	۲/۰۵۳	۴	۰/۵۱۳	۰/۸۹۴	۰/۴۶۸
	درون گروهی	۱۸۶/۶۰۹	۳۲۵	۰/۵۷۴		
	کل	۱۸۸/۶۶۲	۳۲۹	-		
نگرش	بین گروهی	۲/۰۰۸	۴	۰/۵۰۲	۰/۹۵۹	۰/۴۳۰
	درون گروهی	۱۷۰/۱۱۱	۳۲۵	۰/۵۲۳		
	کل	۱۷۲/۱۱۹	۳۲۹	-		

نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی شش) نشان می‌دهد که چون مقدار F در حیطه‌های دانش، مهارت و نگرش در سطح $\alpha=0/05$ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس محل خدمت آن‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد.

۵) میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران بر اساس متغیرهای تعدیل‌کننده (جنسیت، مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سابقه‌ی خدمت) تفاوت وجود دارد؟

برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها بر اساس جنسیت از آزمون t گروه‌های مستقل و برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سنوات خدمت و با توجه به سطوح مختلف مشخصات جمعیت شناختی از تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است که در ابتدا نرمال بودن و یکسانی واریانس‌ها بر اساس از طریق آزمون لون^۱ مورد بررسی قرار گرفت که نتایج هر یک از این آزمون‌ها به شرح زیر است:

- تحلیل تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس جنسیت

جدول شماره‌ی هفت- نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس جنسیت

حیطه‌ها	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	t	درجه-ی آزادی	sig	نتیجه‌ی آزمون
دانش	مرد	۱۷۲	۳/۴۵۵	۰/۶۱۷۰	۰/۰۴۷۰	۱/۴۶۲	۳۲۸	۰/۱۴۵	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱۵۸	۳/۳۵۵	۰/۶۲۳۱	۰/۰۴۹۵				
مهارت	مرد	۱۷۲	۳/۴۷۷	۰/۷۲۲۱	۰/۰۵۵۰	۰/۸۸۳	۳۲۸	۰/۳۷۸	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱۵۸	۳/۴۰۴	۰/۷۹۴۲	۰/۰۶۳۱				
نگرش	مرد	۱۷۲	۳/۴۱۲	۰/۷۲۴۸	۰/۰۵۵۲	۱/۶۱۰	۳۲۸	۰/۱۰۸	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱۵۸	۳/۲۸۴	۰/۷۱۷۹	۰/۰۵۷۱				
میانگین کل	مرد	۱۷۲	۳/۳۹۷	۰/۵۷۷۵	۰/۰۴۴۰	۱/۶۰۱	۳۲۸	۰/۱۱۰	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱۵۸	۳/۲۹۷	۰/۵۶۴۶	۰/۰۴۴۹				

^۱ - Levene statistic

با توجه به نتایج آمار استنباطی از آزمون t گروه‌های مستقل و داده‌های به دست آمده در جدول شماره‌ی هفت، با توجه به سطح معناداری آزمون ($\text{sig}=0/145$) در حیطه‌ی دانش، سطح معناداری آزمون ($\text{sig}=0/378$) در سطح مهارت، سطح معناداری آزمون ($\text{sig}=0/108$) در سطح نگرش و سطح معناداری آزمون ($\text{sig}=0/110$) در میانگین کل، اختلافی میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها بر اساس جنسیت وجود ندارد.

- آزمون لون برای بررسی نرمال بودن و یکسانی واریانس‌ها بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی و سنوات خدمت خبرنگاران

جدول شماره‌ی هشت- نتایج آزمون لون

متغیر مورد بررسی	آماره‌ی لون	درجه‌ی آزادی ۱	درجه‌ی آزادی ۲	سطح معناداری (sig)
مدرک تحصیلی خبرنگاران	۱/۸۶۶	۳	۳۲۶	۰/۱۳۵
رشته‌ی تحصیلی خبرنگاران	۱/۴۸۷	۲	۳۲۷	۰/۲۲۸
سنوات خدمت خبرنگاران	۲/۵۶۴	۳	۳۲۶	۰/۰۵۵

- با توجه به این‌که سطح معناداری مقدار محاسبه شده‌ی لون در هر یک از متغیرها از ۰/۰۵ بزرگتر است، برابری واریانس‌ها پذیرفته شده است و می‌توان از تحلیل واریانس یک‌راهه برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی و سنوات خدمت استفاده کرد.

- تحلیل واریانس یک راهه بر اساس مدرک تحصیلی

برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف بر اساس مدرک تحصیلی خبرنگاران از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی نه- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه بر اساس مدرک تحصیلی خبرنگاران

زمینه‌ی مورد بررسی	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری (sig)
نیازهای آموزشی خبرنگاران	بین گروهی	۲/۲۰۲	۳	۰/۷۳۴	۲/۲۶۳	۰/۰۸۱
	درون گروهی	۱۰۵/۷۲۳	۳۲۶	۰/۳۲۴		
	کل	۱۰۷/۹۲۵	۳۲۹	-		

نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی نه) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح $\alpha = 0/05$ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی آن‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس مدرک تحصیلی آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی ده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس مدرک تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و

نگرش

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری (sig)
دانش	بین گروهی	۱/۴۲۳	۳	۰/۴۷۴	۱/۲۳۳	۰/۲۹۸
	درون گروهی	۱۲۵/۴۷۷	۳۲۶	۰/۳۸۵		
	کل	۱۲۶/۹۰۰	۳۲۹	-		
مهارت	بین گروهی	۵/۷۵۴	۳	۱/۹۱۸	* ۳/۴۱۸	۰/۰۱۸
	درون گروهی	۱۸۲/۹۰۸	۳۲۶	۰/۵۶۱		
	کل	۱۸۸/۶۶۲	۳۲۹	-		
نگرش	بین گروهی	۲/۵۸۷	۳	۰/۸۶۲	۱/۶۵۹	۰/۱۷۶
	درون گروهی	۱۶۹/۵۳۲	۳۲۶	۰/۵۲۰		
	کل	۱۷۲/۱۱۹	۳۲۹	-		

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی ده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان‌کننده‌ی آن است که اثر مدرک تحصیلی در حیطه‌های دانش و نگرش معنادار نیست؛ از این رو می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی در حیطه‌های دانش و نگرش تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی پانزده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در حیطه مهارت در سطح $\alpha = 0/05$ معنادار است، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی آن‌ها در حیطه‌ی مهارت تفاوت معناداری وجود دارد. از این رو به منظور انجام مقایسه‌های دوجه‌دو و تشخیص این‌که معنی‌دار بودن نتایج، ناشی از تفاوت میان کدام دسته از افراد بوده است، از آزمون تعقیبی توکی استفاده شد.

جدول شماره‌ی یازده- آزمون تعقیبی توکی برای بررسی تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس

مدرک تحصیلی آن‌ها در حیطه‌ی مهارت

سطح معناداری (sig)	خطای انحراف استاندارد	اختلاف میانگین (I-J)	مدرک تحصیلی (J)	مدرک تحصیلی (I)
۰/۶۸۵ ۰/۹۸۵ ۰/۹۸۹	۰/۲۹۸ ۰/۲۶۹ ۰/۲۷۹	-۰/۳۳۰ ۰/۰۹۵۰ -۰/۰۸۹۳	کاردانی کارشناسی کارشناسی ارشد و بالاتر	دیپلم
۰/۶۸۵ ۰/۰۱۹ ۰/۴۵۸	۰/۲۹۸ ۰/۱۴۵ ۰/۱۶۴	۰/۳۳۰ * ۰/۴۲۵ ۰/۲۴۰	دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد و بالاتر	کاردانی
۰/۹۸۵ ۰/۰۱۹ ۰/۲۸۶	۰/۲۶۹ ۰/۱۴۵ ۰/۱۰۳	-۰/۰۹۵ * -۰/۴۲۵ -۰/۱۸۴	دیپلم کاردانی کارشناسی ارشد و بالاتر	کارشناسی
۰/۹۸۹ ۰/۴۵۸ ۰/۲۸۶	۰/۲۷۹ ۰/۱۶۴ ۰/۱۰۳	۰/۰۸۹۳ -۰/۲۴۰ ۰/۱۸۴	دیپلم کاردانی کارشناسی	کارشناسی ارشد و بالاتر

نتایج جدول شماره‌ی یازده نشان می‌دهد که تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی با خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کارشناسی در حیطه‌ی مهارت معنی‌دار است که می‌توان گفت معنی‌دار بودن مقدار F در آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه ناشی از دیدگاه و نظرهای این دو دسته از خبرنگاران بود. هم‌چنین با رجوع به اختلاف میانگین دیدگاه خبرنگاران در حیطه‌ی مهارت بر حسب مدرک تحصیلی مشخص می‌شود که با توجه به بیش‌تر بودن میانگین نیازهای آموزشی خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی، می‌توان نتیجه گرفت که خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی بیش از خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کارشناسی در حیطه‌ی مهارت نیاز به آموزش دارند.

- تحلیل واریانس یک راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی

جدول شماره‌ی دوازده- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی خبرنگاران

سطح معناداری (sig)	F	میانگین مجذورات	درجه‌ی آزادی	جمع مجذورات	شاخص	زمینه‌ی مورد بررسی
۰/۴۸۳	۰/۷۲۹	۰/۲۳۹	۲	۰/۴۷۹	بین گروهی	نیازهای آموزشی خبرنگاران
		۰/۳۲۹	۳۲۷	۱۰۷/۴۴۶	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۰۷/۹۲۵	کل	

نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی دوازده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح $\alpha = ۰/۰۵$ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس رشته‌ی تحصیلی آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس رشته‌ی تحصیلی آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی سیزده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش

سطح معناداری (sig)	F	میانگین مجذورات	درجه‌ی آزادی	جمع مجذورات	شاخص	حیطه‌ها
۰/۱۸۲	۱/۷۱۰	۰/۶۵۷	۲	۱/۳۱۴	بین گروهی	دانش
		۰/۳۸۴	۳۲۷	۱۲۵/۵۸۶	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۲۶/۹۰۰	کل	
۰/۴۰۶	۰/۹۰۴	۰/۵۱۹	۲	۱/۰۳۷	بین گروهی	مهارت
		۰/۵۷۴	۳۲۷	۱۸۷/۶۲۵	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۸۸/۶۶۲	کل	
۰/۸۸۷	۰/۱۲۱	۰/۰۶۳	۲	۰/۱۲۶	بین گروهی	نگرش
		۰/۵۲۶	۳۲۷	۱۷۱/۹۹۳	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۷۲/۱۱۹	کل	

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی سیزده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان‌کننده‌ی آن است که اثر رشته‌ی تحصیلی بر نیازهای آموزشی معنادار نیست؛ از این رو می‌توان

گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس رشته‌ی تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

- تحلیل واریانس یک راهه بر اساس سنوات خدمت

جدول شماره‌ی چهارده- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه بر اساس سنوات خدمت خبرنگاران

سطح معناداری (sig)	F	میانگین مجذورات	درجه‌ی آزادی	جمع مجذورات	شاخص	زمینه‌ی مورد بررسی
۰/۰۸۱	۲/۲۶۳	۰/۷۳۴	۳	۰/۲۰۲	بین گروهی	نیازهای
		۰/۳۲۴	۳۲۶	۱۰۵/۷۲۳	درون گروهی	آموزشی
		-	۳۲۹	۱۰۷/۹۲۵	کل	خبرنگاران

نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی چهارده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح $\alpha = ۰/۰۵$ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس سنوات خدمت آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس سنوات خدمت آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی پانزده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس سنوات خدمت خبرنگاران در حیطه‌ی دانش،

مهارت و نگرش

سطح معناداری (sig)	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	جمع مجذورات	شاخص	حیطه‌ها
۰/۵۵۹	۰/۶۸۸	۰/۲۶۶	۳	۰/۷۹۹	بین گروهی	دانش
		۰/۳۸۶	۳۲۶	۱۲۶/۱۰۰	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۲۶/۸۹۹	کل	
۰/۴۱۵	۰/۹۵۲	۰/۵۴۶	۳	۱/۶۳۹	بین گروهی	مهارت
		۰/۵۷۳	۳۲۶	۱۸۷/۰۲۲	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۸۸/۶۶	کل	
۰/۰۷۷۶	۲/۲۹۵	۱/۱۸۶	۳	۳/۵۶۰	بین گروهی	نگرش
		۰/۵۱۷	۳۲۶	۱۶۸/۵۵	درون گروهی	
		-	۳۲۹	۱۷۲/۱۱	کل	

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی پانزده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان‌کننده‌ی آن است که اثر سنوات خدمت بر نیازهای آموزشی معنادار نیست؛ از این‌رو می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس سنوات خدمت در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش و بهسازی منابع انسانی به عنوان یکی از استراتژی‌های اصلی دستیابی به سرمایه‌ی انسانی و سازگاری مثبت با شرایط تغییر قلمداد می‌شود و از این‌رو جایگاه و اهمیت راهبردی آن در بقا و توسعه‌ی سازمان نمایان شده است. بدیهی است این فعالیت نیز مانند هر فعالیت سازمانی دیگر مستلزم برنامه‌ریزی صحیح و اصولی است. در این زمینه تعیین نیازهای آموزشی به عنوان نخستین گام در برنامه‌ریزی آموزشی ضمن خدمت مطرح می‌شود که اگر به درستی طرح‌ریزی و اجرا شود تمهیدی اساسی و مهم برای اثربخشی کارکرد آموزش‌های ضمن خدمت و طبعاً بهره‌وری شاغلین خواهد بود (عباس‌زادگان و ترک‌زاده، ۱۳۷۹: ۱۳).

اگر نیازسنجی آموزشی به‌درستی انجام پذیرد می‌تواند زمینه ساز اجرای مؤثر دیگر مراحل فرآیند آموزش شامل برنامه‌ریزی، اجرا، و ارزیابی و در نتیجه اثربخشی فرآیند آموزشی باشد و در نهایت انجام موفقیت آمیز برنامه‌های آموزشی، ضمن این‌که در سطح فردی باعث ارزشمندی شاغل می‌شود، در سطح سازمانی موجب بهبود و توسعه‌ی سازمانی و در سطح ملی و فرا ملی به افزایش بهره‌وری و رشد و توسعه خواهدانجامید. و سازمان‌ها با اجرای مؤثر فرآیند آموزشی می‌توانند با اتکا به نیروی انسانی آموزش دیده‌ی خود به عنوان مزیت رقابتی، با شرایط متغیر جهانی روبه‌رو شوند.

علیرغم اهمیت و حساسیتی که نیازسنجی در فرآیند برنامه ریزی آموزشی داراست، متأسفانه برآورد و تخمین نیازها بیش‌تر جنبه‌ی سلیقه‌ای دارد و کمتر به‌صورت عینی انجام می‌پذیرد. برای رهایی از اعمال سلیقه و مزاج در امر نیازسنجی می‌توان با استفاده از اصول و تکنیک‌های مختلف نیازسنجی در خصوص نیاز آموزشی کارکنان اقدام کرد (زارع، ۱۳۸۱: ۲۴).

سنجش نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی به منظور افزایش اطلاعات و توانایی‌های آنان و رفع کاستی‌ها و ضعف‌های موجود، تجربه و به‌کارگیری روش علمی در سنجش

و برآورد نیازهای آموزشی و استفاده از نتایج آن برای برنامه‌ریزی آموزشی معقولانه و مناسب از جمله اهمیت‌های انجام این پژوهش است.

بنابراین برنامه‌ریزی آموزش مداوم خبرنگاران و توسعه‌ی آن باید بر اساس سنجش نیازهای آنان انجام پذیرد و نیازهای آموزشی مرتبط با فعالیت حرفه‌ای خبرنگاران باشد و برای سنجش این نیازها، نیازسنجی لازم است. در واقع نیازسنجی ابزار مهم در طراحی، توسعه و ارزشیابی برنامه‌های آموزش مداوم خبرنگاران است.

بر اساس نتایج تحقیق مهدی محسنیان‌راد و همکارانش در سال ۱۳۷۳ نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران عبارت است از: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنگاری، تیترونیسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، مقاله‌نویسی، گزارش تحقیقی، نگارش نقدهای سیاسی-اجتماعی، جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی، شناخت تئوری‌های علوم ارتباطات، تاریخ مطبوعات ایران، عکاسی خبری، زبان خارجی، تاریخ معاصر جهان، جامعه‌شناسی، کامپیوتر، شیوه‌های تندنویسی.

هم‌چنین بر اساس تحقیق انجام گرفته توسط یونسکو در سال ۲۰۱۰، آشنایی با زبان انگلیسی، آشنایی با تاریخ، تفکر انتقادی، دانش محیط زیست، مدیریت زمان از جمله نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران هفت کشور جنوب دریای مدیترانه است.

چنان‌چه مشاهده می‌شود میان نیازهای آموزشی شناسایی شده برای خبرنگاران رسانه‌ها (تحقیق انجام شده از سوی محسنیان‌راد و همکارانش) با نیازهای آموزشی شناسایی شده برای خبرنگاران خبرگزاری‌ها ارتباط وجود دارد و بسیاری از نیازهای مشخص شده از جمله: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنگاری، تیترونیسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، شناخت تئوری‌های علوم ارتباطات، عکاسی خبری، تاریخ معاصر جهان، جامعه‌شناسی، کامپیوتر و شیوه‌های تندنویسی، علی‌رغم تفاوت در روش‌ها و نوع پرسش‌نامه‌ها با هم‌دیگر هم‌پوشانی داشته‌اند.

پیشنهادها

- با توجه به ماهیت پژوهش و یافته‌های پژوهش موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
- ۱- برنامه‌ریزان آموزشی خبرگزاری‌ها باید اولویت‌های آموزشی شناسایی شده را در برنامه‌های خود بگنجانند و مبنای فعالیت‌های آموزشی خود را بر اساس نتایج حاصله از تحقیقات علمی از جمله تحقیق حاضر قرار دهند تا آموزش‌هایی که ارائه می‌شود به اثربخشی بینجامد.
  - ۲- فرآیند نیازسنجی و شناسایی نیازها به‌طور مستمر در سال‌های مختلف برای خبرنگاران شاغل خبرگزاری‌ها انجام گیرد.
  - ۳- با توجه به پیشنهاد‌های شرکت‌کنندگان در نظرسنجی توصیه می‌شود به دوره‌های آموزشی ویژه‌ی خبرنگاران خبرگزاری‌ها توجه بیش‌تری مبذول شود.
  - ۴- پیشنهاد می‌شود در پژوهش وسیع‌تری در سایر خبرگزاری‌ها، نیازهای آموزشی دیگر خبرگزاری‌ها نیز مورد بررسی قرار گیرد.
  - ۵- این پژوهش مربوط به نیازسنجی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بوده است و پیشنهاد می‌شود در پژوهشی نیازهای آموزشی دبیران سرویس‌های خبری خبرگزاری‌ها، مورد بررسی قرار گیرد.

منابع و مآخذ

۱. اسدی طاری، محمد حسن (۱۳۷۴) بررسی تطبیقی محتوای مطالب تلکس‌های خبرگزاری جمهوری اسلامی و روزنامه‌های تهران، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
۲. جزنی، نسرین (۱۳۸۶) گزارش مرحله سوم نیازسنجی آموزشی در شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی.
۳. جهانبخش، مریم و ستایش، هنگامه (۱۳۸۹) «نیازسنجی آموزشی کارکنان بخش‌های مدارک پزشکی در بیمارستان‌های آموزشی شهر اصفهان»، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه‌ی توسعه‌ی آموزش)، سال دهم، ۱۰(۵)، ص ۹۷۱-۹۶۲.
۴. خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸) روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه، تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز تحقیقات کشور، کانون فرهنگی انتشارات درایت.
۵. خراسانی، اباصلت و عیدی، اکبر (۱۳۸۹) تکنیک‌های کاربردی نیازسنجی آموزشی با تأکید بر الزامات استاندارد بین‌المللی **iso 10015** تهران: مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.
۶. رضانی، عمران (۱۳۸۹) فرآیند جامع آموزش منابع انسانی، تهران: آبیژ.
۷. بازرگان، عباس، سرمد، زهره، حجازی، الهه (۱۳۷۸) روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگاه.
۸. سلطانی، ایرج (۱۳۸۴) «نقش الگوی جامع تعاملی نیازسنجی آموزشی در توسعه مدیران سازمان‌های تولیدی»، سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت.
۹. محسنیان راد، مهدی و همکاران (۱۳۷۳) روزنامه‌نگاران ایران و آموزش روزنامه‌نگاری، تهران: دفتر مطالعات و توسعه‌ی رسانه.
۱۰. محسنیان راد، مهدی و همکاران (۱۳۷۷) تحلیل محتوای چهار سال متون آموزش روزنامه‌نگاری، تهران: دفتر مطالعات و توسعه‌ی رسانه.
۱۱. وتلینگ، تیم (۱۳۷۵) برنامه‌ریزی برای آموزش اثربخش؛ راهنمایی برای تدوین برنامه‌درسی، ترجمه‌ی محمد چیذری، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
12. Barbazette, Jean (2006) **Training Needs Assessment: Methods, Tools, and Techniques**, Published by Pfeiffer.
13. Gupta, Kavita (2007) **A practical guide to needs assessment**, Published by Wiley.
14. McClelland, Susan (2002) **A training needs assessment for the United Way of Dunn County Wisconsin**, Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Science Degree in Training and Development, University of Wisconsin-Stout.
15. www.onetonline.org. (2013) Journalist.
16. www.unesco.org. (09-02-2011) results of survey on journalism training needs in South Mediterranean countries.